

۱۱

مردی که خستگی را خسته کرد!

گفت‌وگو با مصیّب معصومیان، راوی حماسه خان طومان

خستگی ناپذیر

۱۲

فرهنگ

سه‌شنبه ۲۲ مهر ۱۳۹۹ :: شماره ۵۷۷۹

تمام آنچه طی چند سال بر منطقه خان طومان گذشته است

روایت یک حماسه

۱۲

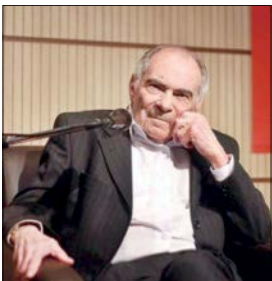
کاغذ اخبار

قالیچه نائینی برای دانشمند اصفهانی

بیست‌وهفتمین جایزه محمود افشار به محمدرضا باطنی رسید

این‌که اینجا در جام‌جم گاهی از افشارها می‌نویسیم، نظر به اهمیت خودشان است نه این‌که ما تمرکزی بر آنها داریم، البته که اگر هم داشتیم سعادت بود. چند روز پیش از ایرج افشار نوشتیم و امروز هم خبری از محمود افشار داریم؛ شاعر و روزنامه‌نگاری که پیش از این‌که به سال ۱۳۰۰ برسیم، از سوتیس با دکترای حقوق به کشور بازگشت و بعد هم که می‌دانید چه خدمات ارزنده‌ای برای فرهنگ ایران کرد. حالا خبر رسیده که بیست‌وهفتمین جایزه ادبی و تاریخی محمود افشار به انتخاب اعضای هیأت‌گزینش کتاب و جایزه دکتر محمود افشار به محمدرضا باطنی، دانشمند ایرانی تعلق یافت.

محمدرضا باطنی زبان‌شناس، نویسنده و مترجم بزرگ ایرانی است که سال‌ها سرپرستی چندین فرهنگ‌دورخانه را -از جمله فرهنگ دوجلدی انگلیسی-فارسی پویا، در مؤسسه فرهنگ معاصر به‌عهده داشته و تالیفات و ترجمه‌های بسیاری به قلم او منتشر شده‌است که از آن جمله می‌توان به توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی، درباره زبان و تفکر، درآمدی بر فلسفه (ترجمه)، ساخت و کار ذهن (ترجمه) و دانشنامه مصور (ترجمه) اشاره کرد.

طبق نیت واقف و ماده ۳۴ وقف‌نامه بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار با هدف تعمیم زبان فارسی و تحکیم وحدت ملی بخشی از درآمد خود را صرف اعطای جایزه به شاعران و نویسندگانی می‌کند که با آثار خود -چه به زبان فارسی و چه به زبان‌های دیگر- در ترویج و اعتلای زبان فارسی و فرهنگ ایرانی می‌کوشند. تاکنون بیست‌وشش جایزه ادبی و تاریخی دکتر محمود افشار به دانشمندان ایرانشناس ایرانی و خارجی اهدا شده‌است. نخستین جایزه در بیست و هشت آذرماه ۱۳۶۸ به نذیر احمد، ایرانشناس هندی اهدا شد و دانشمندانی چون منوچهر ستوده، عبدالحسین زرین‌کوب، بدرالزمان قریب، برت فراگنر، آتچلو پیه‌موتسه، ژیلبر لازار و شاعران بزرگی مانند فریدون مشیری و هوشنگ ابتهاج نیز از برگزیدگان بودند؛ شاعر ایرلندی به من گفت آثار لوئیز گلوک را بسیار تحسین می‌کند. بولند تعدادی از مجموعه شعرهای گلوک را از قفسه کتابش خارج کرد و به من داد. آن شب بخش آغازین شعر «روای سوگواری» را خواندم و مبهوت لحن شعر شدم. اگر فقط یک شعر باشد که بتواند استعداد عالی و بی‌پروایی صدای گلوک را نشان دهد نخستین شعر کتاب «زنبق وحشی» است که این‌چنین آغاز می‌شود:

«و در پایان رنج‌هایم
در آنجا یک در بود»

فکر کردن به شاعر در قید حیات دیگری که صدایش تا این حد مبهوت‌کننده و وزن شعرهایش تا این حد کنترل‌شده و در عین حال تاثیرگذار باشد، آسان نیست.»

تمام قدمی ایستیم به احترام شهیدان مدافع حرم خان طومان، آنها که ایستادند تا حرم تنها نماند و دست تروریست‌ها به آن نرسد

شکوه بازگشت

«لوئیز گلوک» شاعر آمریکایی در حالی برنده نوبل ادبیات ۲۰۲۰ شده که عده زیادی از مخاطبان ادبیات، اسم او را نیز تاکنون نشنیده‌اند

خودم هم انتظارش را نداشتم!

پیمان طالبی

ادبیات و هنر

لوئیز گلوک، يك بناوی شاعر ۷۷ ساله آمریکایی است که به تازگی برنده جایزه نوبل ادبیات در سال ۲۰۲۰ شده‌است. بنیاد نوبل این جایزه را به خاطر «صدای شاعرانه متمایزی که با زیبایی ساده، تجربه‌های شخصی را جهانی کرده‌است» به گلوک اعطا کرده‌است. اما این انتخاب مثل چند انتخاب بحث‌برانگیز دیگر در این سال‌ها سبب شده که عده‌ای به آن اعتراض کنند و از زمان اعلام نام گلوک به عنوان فاتح نوبل ۲۰۲۰ عده زیادی از کارشناسان و مخاطبان ادبیات اعلام کرده‌اند که تاکنون حتی نام گلوک را نیز نشنیده‌اند! بر اساس نظرسنجی‌ای که سایت نوبل ادبیات انجام داده، ۸۸ درصد از کاربران این سایت تاکنون هیچ شعری از لوئیز گلوک نخوانده‌اند و تنها ۱۲ درصد با آگاو آشنایی داشته‌اند. این در حالی است که خود گلوک نیز در گفت‌وگویی کسب این جایزه را دور از انتظار خوانده‌است. در این گزارش ابعاد مختلف این انتخاب را بررسی می‌کنیم و نگاهی دقیق‌تر به شعر و شخصیت لوئیز گلوک خواهیم داشت.

لوئیز گلوک کیست؟

گلوک سال ۱۹۴۳ در نیویورک متولد شد و در حال حاضر در ماساچوست ساکن است. او در کنار فعالیت به عنوان شاعر، در دانشگاه پیل نیز به عنوان استاد ادبیات انگلیسی مشغول به کار است. گلوک اولین اثر خود را با عنوان «ارشد» در سال ۱۹۶۸ منتشر کرد و مدت زیادی نگذشت که به یکی از مهم‌ترین شاعران ادبیات معاصر آمریکا تبدیل شد. «گلوک» تاکنون ۱۲ مجموعه شعر و تعدادی مقاله درباره شعر منتشر کرده‌است. یکی از برجسته‌ترین مجموعه شعرهای این شاعر «زنبق وحشی» است که سال ۱۹۹۲ منتشر شد و گلوک در آن بازگشت شگفت‌آور زندگی بعد از زمستان را به زیبایی در شعر «دانه‌های برف» توصیف کرده‌است. «آورنو» دیگر مجموعه شعر مهم گلوک -که سال ۲۰۰۶ به چاپ رسید- نمایشی از داستان «پرسفونه» و «هادس» خدای مردگان و از اساطیر یونان باستان است. از دیگر آثار قابل‌توجه این شاعر این می‌توان به مجموعه سال ۲۰۱۴ او با عنوان «شب پاکدامن و وفادار» اشاره کرد. بنیاد نوبل پس از معرفی لوئیز گلوک به عنوان برنده امسال نوبل ادبیات در بیانیه‌ای اعلام کرد: «آثار برنده نوبل ادبیات سال ۲۰۲۰ ویژگی تقلا برای دستیابی به روشنی و شفافیت را دربرگرفته‌اند. کودکی و زندگی خانوادگی، رابطه نزدیک با والدین و خواهران و برادران موضوع اصلی آثار او هستند. او در آثارش به دنبال جهانشمولی است و از این‌رو در اغلب آثارش از اساطیر یونانی و موضوعات کلاسیک الهام گرفته‌است.» گلوک جایزه‌های متعددی را از جمله جایزه کتاب ملی آمریکا، جایزه انجمن منتقدان ادبی آمریکا و جایزه پولیتزر را در کارنامه‌اش دارد. او همچنین

روشن زندگی در چین برنده نوبل ادبیات شد. پنجمین جایزه نوبل ادبیات برای زنان سال ۱۹۴۵ به شاعری شیلیایی به نام «گابریلا میسترال» رسید. سال ۱۹۶۶ «نلی زاکس» شاعر و نمایشنامه‌نویس سوئدی برگزیده نوبل شد و سال ۱۹۹۱ نام «نادین گوردیمر» به عنوان هفتمین برنده زن نوبل ادبیات اعلام شد. پس از او «تونی موريسون» به عنوان اولین زن آفریقایی-آمریکایی در سال ۱۹۹۳ جایزه نوبل را به دست آورد. به فاصله سه سال از خالق رمان «معشوق»، شاعری مطرح از کشور لهستان به نام «ویسواوا شیمبورسکا» که فوریه ۲۰۱۲ از دنیا رفت، جایزه نوبل ادبیات را دریافت کرد.

نویسنده زن بعدی که موفق به دریافت مهم‌ترین جایزه ادبی جهان شد، «الفریده پلینک» بود. سه سال پس از او «دریس لسینگ»، نویسنده انگلیسی متولدشده در ایران جایزه نوبل ۲۰۰۷ را به خانه برد. «هرتا مولر» آلمانی عنوان برنده سال ۲۰۰۹ این جایزه عرصه ادبیات را بیدک می‌کشد. «آلیس مونرو» نویسنده ۸۹ ساله کانادایی نیز سال ۲۰۱۸ موفق به کسب این جایزه شد. همچنین «سوتلانا الکسی‌ویچ» نویسنده بلاروسی برنده نوبل سال ۲۰۱۵ و «اولگا توکاچورک» برنده نوبل ۲۰۱۸، دیگر چهره‌های ادبی زن هستند که قبل از لوئیز گلوک

شعری از لوئیز گلوک

هراس تدفین
کنار قبر خالی، به‌سپیده‌دم
جسد منتظر است.
روح، هنوز کنار او نشسته است، بر تکه سنگی دیگر دمیده نخواهد شد در کالبدی.
به‌تنهایی تن ببندش.
شب اول قبر
سایه‌اش کمر شکسته پرسه می‌زند
در آن یک وجب جا
از پس آن سفر طولانی.
و چراغ‌های شهر،
سوسوزان از دور
دیگر درنگ نمی‌کنند روی او
ضمن تاییدن بردیپ گورها.
چه دور به نظر می‌آیند
درهای چوبی خانه‌ها، نان‌و شیر
به قلوه‌سنگ‌هایی می‌ماند روی میز.
از کتاب «رد پای عشق در شعر زنان جهان از هزاره‌های قبل
از میلاد تا امروز» ترجمه
فریده حسن‌زاده

